

XX.

Ytterligare Bidrag till Christiern Pedersens Historia.*Meddelade af C. Sonnenstein Wendt.*

Sedan jag ofvanföre, pag. 249, meddelade några handlingar röranda Christiern Pedersen, har jag i Malmös för tiden före 1662 ännu oordnade Rådhus-arkif påträffat åtskilliga andra handskrifter och Domböcker, som lemna ytterligare upplysningar om Christiern Pedersen och hans släkt, och hvilka här i korthet meddelas.

Christiern Pedersen ägde, som ofvanföre, pag. 255 noten 1, omnändes, tvenne gårdar i Malmö, för hvilka erlades jordskyld till St. Petri kyrka. I denna kyrkas räkenskaper för år 1532 betecknas det ena af dessa hus med orden: »Item xiiii ⅆ aff töme wedt ferijestredet som nw prentteren vti bor«, och det andra »vti the höge kramboder« tillhörde dette år Jacob Michelsen, Christiern Pedersens blifvande svärfader. Det vill häraf synas, som om Christiern Pedersen redan 1532 haft sitt tryckeri i full gång i Malmö, och Brandts anmärkning (Christiern Pedersens Danske Skrifter IV. 606) att det icke är sannolikt det Christiern Pedersen redan nämde år kunnat begagna sig af det honom omkring Augusti månad meddelade privilegium, att »boo vti Malmö oc nære oc bierge sig aff prentterij«, bortfaller således. Med den omnämde »prentteren« kan dock icke menas Christiern Pedersen sjelf, ty den fordna Lundakaniken var allt för bekant i Malmö att icke blifva nämnd med sitt namn eller som »mester« Christiern Pedersen, utan dermed förstås sannolikt den Johan Hogenstraten, hvilken som boktryckare omnämnes å Christiern Pedersens upplaga af »Keyser Karlls Krönicke«, eller Johan Hochstraten, som han kallas å »Kong Olger danskis Krönicke«, båda tryckta i Malmö 1534. Hans Nederländska namn talar ock därför att han varit den »prenttere«, som medföljde Christiern Pedersen från Antwerpen ock sedan i Malmö förestod hans tryckeri.

När Christiern Pedersen ingick sitt gifte med Jacob Michelsens dotter Else kan icke med visshet uppgifvas. Men att det skett före 1535 eller detta år, synes af följande utdrag af Malmös Dombok för den 17 December:

»Anna Jacob Michelssens affkaldt. Anno domini Mdxxxv fredagen nest fore Sancti thome apostoli dag Paa Malmöges Raadhus fore Borgemester Raadt oc Konningens fogett waar skicket hederlig Mandt mester Cristiern pederssen paa thend Ene Och Arnt Koch Anna Jacob Michelssens fuldmyndige werge oc forsuar paa thend anden side Och thaa her vdj dag fore itt siddende raadt bekende for^{ne} M. Cristiern seg at wære kommen till enn venlig forligelsse oc Contracht paa hans husfrues Elsze jacob dotthers vegne Om all hues arff rettighedt oc efftherladende gods rørendes oc Vrørendes inthet vndentagett Som hende met rette epther fæderne oc møderne tillfalle kunde Dog met saadane forordt oc vilkaardt At for^{ne} Anna Jacob Michelssens schall betale the hundrede lod sølffue oc hues rentte som her effter der vdaff gaar Som Cristoffer matssen for^{ne} Elszes husbonde bleff vnge peder guldsmitz børn skyldig Som Malmøges byes bog der om indeholder oc vduiszer &cet. Sameledis schall thed oc wære oc bliffue en endelig oc Clar aftalen sag om all hues kiøbmands handell oc regenscaff Som Jacob Michelssen oc peder scriffuer haffue hafft tillsammen Oc der oppaa fremgich for^{ne} mester Cristiern Oc her ij dag gaff oc gjorde for^{ne} Anna Jacob Michelssens et fult oc fast affkaldt baade mett hand oc mundt Oc loed hende oc alle hendis arffuinge fødde oc vfødde quitt frije ledige oc løsse fore seg oc fore for^{ne} hans husfrue oc alle theris arffuinge fore all ydermere till tall kraffue eller naamaning Om for^{ne} arff oc regenscaff vdj noget hande maade epther denne dag.«

Sannolikt har denna handling blifvit utfärdad just med anledning af Christiern Pedersens giftermål med Else Jacobsdotter. Hans dotter Anna kan således icke gerna hafva varit född förr än 1536 och har varit helt ung då hon gifte

sig med Bastian Hülsebroch. Denne kom først 1551 till Malmö, ty af stadens räkenskaper för nämde år ser man att han om våren erlade afgift till Borgmästare och Råd bland främmande köpmän, men längre fram på året ingick i »kremere-laugitt» och blef borgara i staden.

Christiern Pedersens hustru dog 1539. I kyrkans räkenskaper för detta år finnes bland inkomster af »klockerne oc legerstederne» anfördt: »Item aff mesther Cristyern foer legersteedt X fl » och »Item foer klockerne for mesther Chrystierns hustru X fl .» Han har således ännu detta år varit qvarboende i Malmö och måhände har han vistats der äfven de följande åren under sitt sysslande med bibelöfversättningen. Ännu 1543 och 1544 erlade han ordentligt sin jordskyld till kyrkan, men 1545 och ett par af de följande åren finnes han uppförd bland dem, som resterade med sin afgift.

Bastian Hülsebroch dog först 1580. Bouppteckningsinstrumentet, dateradt den 20 Sept. detta år, finnes ännu i behåll bland den stora samling af äldre bouppteckningar, som Malmö Rådhus-arkif förvarar. Man ser deraf, att han aflidit i Sverige och att hans tillgångar voro högst obetydliga. Bland hans qvarlåtenskap uppräknas en tysk bibel och några andra böcker, samt sex »scrifne böger.» Skulle möjligen dessa sednare kunna hafva varit manuskriptar ärfde efter Christiern Pedersen?

Til Hr. Wendts ny Meddelelser om M. Chr. Pedersen kunne følgende Smaanotitser, der senere ere komne os ihænde, passende føjes:

Den 11te Maj 1525 fik Mester Johan Friis Præsentation af K. Frederik I paa Helligtrekongers Alter i Lunde Domkirke »per canonicam priuationem magistri Christierni canonici Lundensis«. (Fred. I.s Registrant »Danske Kongers Hist.« Nr. 13 i Geh.-Ark.).

1542 udbetalte Universitetet efter kongelig Befaling »M. Christierno canonico Lundensi« 20 Daler (formodentlig for hans Arbejde ved Bibeloversættelsen). Danske Magaz. 3 Række. VI, 8.

»Anno Dn. 1554 Januarii die XVI. moritur in pago Sialandiæ Helsinge M. Christiernus Petri F. Lundensis olim ecclesiæ Canonicus, sub id autem tempus vicarius tantum, homo inprimis diligens et doctus, qvi multos libros ex latina lingua et germanica in Danicam convertit, non infelicitè Saxonis etiam Grammatici Historia Regum Daniæ in vulgarem lingvam a se traducta.« (Magni Matthiæ Series Regum Daniæ msc.).

»Bastiann Hiltzebroch Borger wdj Malmøe fick Breff som efterfølger, Datum Kiøpnehaffn taarsdagen ephther hellig kors dag exaltationis Aar etc. 1555.

Vij Christiann thenn tredie etc. Giøre alle witterliggt att ephthertij Thenne breffuisere Bastiann Hiltzebroch, borger wdj wor stad Malmøe, haffuer berett for oss att mester Christiernn Pedersenn, nogentid føre end hand døde, haffuer aff tyske och paa danske maall wdset Spangebiergis postille, Och then er offuerseett aff oss Elskelige Høglerd mand, Doctor Peder superintendent wdj Siellandz stigt, oc andre høglerde wdj wortt wniuersitet saa then findis nøttig att prentis, Oc for^{ne} Bastiann Hiltzebroch agther mett thett første att lade then prente oc wdgaæ wdj tryck, paa synn omkostning, Thaa paa thett att for^{ne} Bastian maa kome till synn omkostning oc wdlagde peninge som hand paa same arbeid wendendis worder, Forbiude wij alle ehue the helst ere eller were kunde, for^{ne} postille att lade prente wdj fem sambfelde aar nest ephther thette wortt Breffs Datum regnendis, Fordrister seg nogenn her emod att giøre, Thaa skall thenn thett giørendis worder straffis therfore som wedbør, Och huem same bøgger till kiøbs hos findis, Sckall haffue thenom forbrott. Datum vt supra.

Dominus Rex manu propria subscripsit.«

(Register over alle Lande Nr. 6, Fol. 497).